

הלכות יום טוב סימן תקו

ביאורים ומוספים

את החריכה, כיון שהוא נעשה לתקן את המאכל לאכילה, ונחשב כצורך אוכל נפש ממש, ורק לגבי חריכה שאינה מפסידה את טעם המאכל אלא רק משנה את מראהו, כתב המשני"ב שאסור לכבות עבודה, כיון שהכיבוי נחשב כדבר שאינו שזה לכל נפש.

[שעה"צ ס"ק לו]

משמע כפי"ה פתרון הראשון דתלמי דפיר אי אפרין לגבי נפשי' מוחזק שפירא אכל-נפש דהוה נמי שלא לצורך¹⁸.

18) ובטעם הסוברים שאין אומרים 'מתוך' לגבי כיבוי, כתב הבי"ח שאומרים 'מתוך' דוקא במלאכות שאי אפשר לתקן את האוכל בלעדיו, כגון הבערה, מפני שהמלאכה בעצמותה נחשבת כמלאכה הנצרכת לאוכל נפש, אך כיבוי שאינו נצרך לאוכל נפש ולתיקונו אלא במקרים מסוימים, אין אומרים בו 'מתוך', וכעין זה כתב הפני יהושע (ביצה ב, א), והשו"ע הרב (סי"ב) ביאר, שלא נאמר 'מתוך' אלא במלאכות שנעשות בגוף האוכל.

[משנ"ב ס"ק כד]

מ"ק ל'ק'ק'ן מ"ק'ק'ר נ"ה'ק'ל"ס¹⁹.

19) ולחתוך נייר כדי לצלות עליו דג באופן שבלא זה ישרף הדג, כתב הגרש"ז אויערבך (שולחן שלמה ס"ק י) שמשמע מסתימת השו"ע לקמן (סי' תקח ס"א) שאסור, וביאר, שיתכן שהטעם הוא מפני שהנייר אינו חלק מהתנור, ואינו נהנה מגופו אלא רק מכך שהמאכל לא נשרף, ולפיכך ההנאה שנגרמת על ידו נחשבת כהנאה צדדית, ואינה נחשבת אלא כמכשירי אוכל נפש, מה שאין ק גריפת הגחלים שמכשירה את ההשתמשות בגוף התנור, וההנאה היא מגוף התנור.

[משנ"ב ס"ק כא]

ד'ק'ש"ב טלטול לצורך¹⁶.

15) ואף אם אין צורך גדול בגריפת הטיט שבתנור אלא רק צורך קצת, כגון כדי שתהיה הפת נאה יותר או כדי למעט בטורח גדול, דעת הגרש"ז אויערבך (שש"כ פכ"א הע' ה) שמותר לטלטלו, כפי שמשמע בתוספות רעק"א (ביצה פ"א מ"ה).

ובן להסיר קליפות או עצמות [שאינן כואוסות, ולכך אין היתר לטלטלן מדין 'גרוף של רעי', ראה שו"ע (סי' שח סל"ד)] מהשולחן, כדי שיהיה נקי לסעודת יום טוב, דעת הגרש"ז אויערבך (שולחן שלמה ס"ק ג) שמותר מטעם זה, שהוא צורך קטן עבור אכילה ביום טוב, אכן הוסיף, שאם יכול להסירם על ידי ניעור והטיית השולחן, טוב שלא יטלטלם בידים, כמבואר בהערה הבאה.

[משנ"ב ש"ס]

ד'מ"ק'ר ל'טל'ט'ל מ'ק'צ'ה ל'צ'ר'ף א'כ'ל-נ'פ'ש¹⁶.

16) אכן, לענין טלטול גויי סוכה שנפלו על השולחן ומפריעים לאכילה, כתב בבית הלל לקמן (סי' תרל"ח ס"ב ד"ה וביום טוב) בשם הפמ"ג, שאף שמותר לטלטלם, מימ אם יכול לטלטלם על ידי טלטול מן הצד, יטלטלם כך ולא יטלטלם בידים.

[משנ"ב ס"ק כב]

א"ל ל'ט'ר'ף מ'ע'ט ו'ל'א י'ק'י'ה ה'פ'ת י'פ'ה, ו'מ'ש'ו'ם ז'ה ל'א ה'ת'ירו ג'ר'י'פ'ת ג'ח'ל'ים ש'ב'א ל'י'ד'י כ'בו'י'17.

17) ואם החלק שיחרף לא יהיה טוב כל כך למאכל, דעת הגרש"ז אויערבך (שש"כ פ"ג הע' נה) שמותר לכבות את האש כדי למנוע

הלבנות יום טוב סימן תקו

קכג

אפשר לאפות ולעלות בו, *פיון שהיה מתחרף מתר לגרפו, (כא) דחשיב טלטול לצרף. (כב) ודוקא בתנורים שלהם שהיו מדבקים הפת סביבם ואין צריכים לגרפם אלא מהטיח שנפל לתוכו, אבל תנורים (ג) שלנו, פיון שאי אפשר לאפות בהם בלא גריפה, (כד) מתר לגרפן מהאפר והתחלים, ואף-על-פי

באר היטב

אם התנור גדול ונרף מקצתו ואפשר לאפות באותו מקצת אלא שהצנן לכדור שלא יגע בפח שפא יתא ונרף, אסור, בית, וצמ"א

באר הלקה

וגם לראש מטר בכהאי פנא, וכמו שמסים המהבר, אלא דתנ"ן פרש גס"פן דאבל מבשין אפר קאי, והוא כתב בחד לשנא לאקמו מתניתין אפלו כרבי יהודה, ומרי שאפשר לאפות בלי גריפה כוונת אפלו רבי יהודה מודה, והגו שלא יתחרף גס"פן נדאי שלא יחרף לגמרי אבל יתחרף על-ידי נגינת טיח הטיח, בנדאי לרבי יהודה שרי, וגם דא"כ כן לא אתי שפיר מה שכתב הר"ן דהא דמסים הבדוקא דאם אי אפשר לאפות אלא-אם"פן מרפ"ו מתר, והוא נכחי והנדה, דלפי זה האי 'אי אפשר' הנו שישחרף לגמרי אם לא יגרף, ובאפן זה בנדאי עם לרפנן שרי לפי מה שהעמיק הבית-יוסף בשם הפוסקים, ואם"פן לפי זה מה דמסים 'אבל מבשין', אפלו באינו צרף לזה גס"פן מבשין העפר, ועל-פירוש דלא סבידא לה טעמא דצקה ווהו כפי הנראה פנת הבית-יוסף, עין שם בדבריו; אלא שהבירי מנגמין, שהוא כתב פן בשית רש"י, ולרש"י איתרובן אלא להר"ן, וכמו שבארנו, ואפשר ששעם הר"ן וסיעתו דלא חשו לזקנה, דסבידא להו דהתירו חכמים כגון זה שאינו טלטול לגמרי אלא מבשין, וגם שהרי מרי שמכשיל אחר שהטיח וטיח הטיח חס, וסבידא להו דלא גרע זה מאפ"ן חס שראוי לעלות בו פיצה וכיוצא, והכי נמי דכותה, אם לא שיהיה הטיח פתור מאתמול בין-השקטות שהיה צונן, וכל עליו שם מקצה והוא צפר בעלמא, ומגו דאתקצאי בין-השקטות אתקצאי לכלי יטא, ודברי החוספות בזה כח צמח ב דבור המתחיל 'ארפת' שכתבו גס"פן להקשות ובלא אסור משום מקצה, אין שפ"ל לעבנהו, דלא הקשו זה אלא לפי מה שחידשו לפרש מירבא רבב חסדא אמור חדש, ומרי שרצה לפנות התנור קדם הסקה, דהנה בנדאי האבנים והטיח שנקצאו שם מקצים, מה שאין כן בענינו: * פיון שהיה מתחרף מתר לגרפו, עין משנה ברורה, והוא מנגן-אברתם וכו' יוסף בשם הרב המהר"ם שביא כן בשם הרשב"א, וכן איתא לגמרי בעבודת-הקדש שלו, ומה שהקטנו כגון שלא היה יודע מערכי-יוס"ט, אף שר"ן פקפק בזה בשם פלג החוספות, ראיתי בחידושי הרשב"א והפארי שהעתיקו גס"פן פרוש רש"י, והשמע

משנה ברורה

(כא) דחשיב טלטול לצרף, וכפי שיבאר לקמן סוף סימן תקטו בהג"ה דמתר לטלטל מקצה לצרף אכל-נפש¹⁶, (ג) וכתבו הפוסקים, דכל זה בשנפל הטיח היום, או אפלו איתמול ולא ידע מזה או שלא היה לו שהיה לתקנו, אבל בהנהיג יכול לתקן מאתמול ולא תקן (ג) ממחמת שכחה, אסור לגרף, בכל מכשירין שאפשר לעשות מבעוד יום שאסור לעשות ביוס"ט. וצנן באור הלכה: (כב) ודוקא בתנורים וכו'. הלשון מקמם קצת, וברא"ש, שממנו נובע דברים אלו, איתא פן: דלא התירו חכמים לגרף אלא טיח של תנור דהוא רק טלטול מקצה, אבל לגרף גמלים, דכא לידי כבוי על-ידי-הוה, לא התירו; וכל זה בתנורים שלהם שהיו מדבקים הפת בקתלי התנור, ואם"פן אין הגמלים שבתחתיתו יכולין לשרוף הפת (ג) אלא לחרף מעט ולא יתנה הפת פה, ומשום זה לא התירו גריפה גמלים שפא לידי כבוי, אבל בתנורים שלנו שאופים בתחתית התנור, אפלו גמלים מתר לגרף מפני שאי אפשר קלל לאפות, והוה תכן דברי הרא"ש, וכן הוא פנת המספר: (כג) פיון שאי אפשר וכו'. הינו ששחרף, ואם התנור גדול והגמלים מנחים במקום אחד בתנור ושאר התנור כנוי, שישכיל לאפות הפת בלי גרף, אלא דאתא לגרף הגמלים כדי שלא יהיו סמוכין לפת ושפא יתא ונרף בקצתו, (ד) אסור, וכן אם גרף התנור מהגמלים הגדולים ונשאר גמלים קטנים וניצוצות באפן שלא ישרוף הפת, (ה) רק אפשר שיהא ונרף קצת במקום שהגענו, אסור לגרפם פעם שניה משום כבוי: (כד) מתר לגרפן מהאפר והתחלים.

הסבידא להו פנתה, והנה רבב המהר"ם לא חלק בנה, ומשמע דלהקמ"ם בכל גוני שרי, וכאמ"ל לכאורה דברי הרשב"א מברר פסוקא דף כח עמוד ב, דאמר רב חסדא: גריפת מנור באנו למחלקת רבי יהודה ורבנן, ועין שם בפרוש רש"י שפרש כמו שמפרש בהתניתין דף לב עמוד ב, וגם במשנה דף לב עמוד ב שפרש רש"י בהא דרב חסדא פ"י יוסף דאם אי אפשר לאפות וכי דאתא כרבי יהודה, ואם"פן ודאי ודוקא בשלא היה אפשר מערב-יוס"ט בכל מכשירי אכל-נפש, ועין בלח"מ משנה מה שכתב, ודוק, וראיתי להגאון רבי יהונתן פרוש הלכות יוס"ט שכתב, דאפשר דלחוקים היא מירבא רבב חסדא דגריפת התנור באנו לידי מחלקת לא הוה כגריפת תנור דמתניתין, דבהתניתין ליתא רק לתא דמקצה וכו' אין חילוק כלל בין אפשר מערב יוס"ט או לא דבכל גוני שרי, ובההיא רבב חסדא יפרש כפרוש החוספות דמרי בתנור הדש שלא סלק צדיו הלבנים והטיח, ובגריפה מו הוא גומר את סקלי והרי כטבה פטיש, ובהנה באנו להחיר רק משעם מכשירי אכל-נפש, ולא שרף זה רק בשאי אפשר טאטמול, עין שם; וכן כתב סעלת-שבת, דהתסבור שלא חלק בנה דהא משום דאיהו עמיק דברי הרא"ש וטור דמרי בתנור יטן שנפל לתוכו טיח הטיח, דליכא פאן רק אסור טלטול מקצה ושפא בשביל אכל-נפש, לא מפלגין בנה בין אפשר מערב ללא אפשר דבכל גוני שרי ודוקא פן מדברי החוספות בזה כח עמוד ב דברי המתחיל 'ארפת' שם, אכן עקמי שם הטיח ואין דברי מכתבים]. ומכל מקום לדינא אין להקל, הידוע שישת רש"י תר"ן והפארי דתתניתין דף לב וכן הבדוקא טעמם הפל משום התייסקין מנא [וכן מוכח דעת הנמפ"ן במלחמות פסוגיא דף כב דמצעש דבית-הוה דכבי חזא ודפ"ל לה אריתא משום תסקין מנא הוא ובלכה כרבי יהודה, ושלא נדבצת הרא"ש דסובר דאין בנה רק משום טלטול מקצה, ומיבאר רבב חסדא בזה כח עמוד ב הוא רק לענן תנור חדש כמו שהבנו החוספות שם], ומלכא בפלגמא דרבי יהודה ורבנן, וממילא אין להקל אף לרבי יהודה פי אם בשלא היה אפשר לגרף מערב-יוס"ט או שלא ידע טעה מבעוד יום, ובאמת אפשר דגם הנמפ"ם סובר פן דהשעם משום תסקין מנא, כנה נימא מה שלא העמיק הרין דתנור חדש, דסבידא לה דמיבאר רבב חסדא בזה כח ומשנה וברתא דף לב הפל הוא ענין אחר, ומה שלא הזכיר דוקא בשלא היה אפשר לתקן מבעוד יום, סמך בנה על מה שכתב פקרא א הלכה ח, עין שם ובהנחות ממוני:

שער הציצין

(ג) מגדאברתם בשם ים של שלמה וכו': (לד) מגדאברתם לקמן בסימן תקטו: (לה) נהר-שלום, וכן מוכח בסעף-קטן ח במגן-אברתם בשם הבי"ח: (לו) בי"ח והגן-אברתם ונהר-שלום והגן-שלום, וכן מצד באלה רבב, ודלא כפי"ו שהקל בנה וצנן שם שחסיים שיגרף על-ידי מותים]. ומה שכתב טי"ו דהשולחן-ערוך הכריע שפאר הפכוי עם בשביל חפוי, לא ידענא היכי רמזיא, שהרי לא כתב אלא פיון שאי אפשר בהם בלא גריפה וכו', אבל אם אפשר בלא שיגרפנו כלו כנה לא מרי, וגם מדברי הרא"ש מוכח בהראי על-ידי גריפת גמלים שלנו שפא לידי כבוי, גם אם חושש שישכיל לדי חרוץ קצט, אסור וכן כתב בהנהר-שלום, ודבריו נכונים קאר להקצות: (לז) ים של שלמה וצנן אברתם והגן-שלום וכן מצד באלה רבב [ועל-ידי עפויים שרין, תדלא כפי"ו, ונהנה הש"י וצפה להקל נדבצת הרשב"א, וכן משמע בבית-יוסף נדבצת הרשב"א להקל בנה, אף המגן-אברתם פתח דאין מתרשביא שום ראיה, דהא פתח אי אפשר מלא-יכן, ותכא לא אפשר לאפות בלא זה, ודעת טי"ו דהואיל ויש צדון נדבצות של גמלים קטנים ואין להם כח, בשביל זה קרי 'אי אפשר', ולמששה בנדאי נכון להחמיר קיטר להתחילונים שפ"ל, אכן בעשרא דדינא יש לעז, דהנה העקר משמע בפ"ח בחרין הראשון דתלמי דבר אי אמרין לגבי כבוי 'מתוך שהתנה לעזן אכל-נפש הוה נמי שלא לצרף'¹⁸] ואף שיהיה צרף קצת, וברשב"א דף כב משמע דאף לגבי כבוי אמרין 'מתוך שהתנה וכו', אלא דמלשון הרשב"א שכתב הנהיג אסור למסק סתדל משום דאין צרף אלא למקמין, אם-כן אפשר דהוה הרין בענינו אם יתחרף קצת לא יקפידו בו אלא המקמין, וכבוי בנה לא שנה לכל נפש, וגם מהרמב"ם פ"ק ד הלכה ב משמע דלא אמרין 'מתוך גבי כבוי, עין שם, ואפשר דשם מרי שאין לו כבוי צרף הנאה כלל, ובהבדקה יסבר מהרמב"ם דשרי בכל גוני, וצריך עיון:

הלכות יום טוב סימן תקו

שהוא מקבחה, אי אפשר בלא-בן. וכשם שמתיר להקביר לצורך אכל-גפוש, * כך מותר לכבות לצורך אכל-גפוש, (כה) והרי זה כמניח בשר על הגחלים; וכן נהגו: ה' תגור וכינים תדשים (כו) אין סכין אותם בשמן ולא בשין אותן במשולית, (כז) אכל מותר להשיגן באפלו הפק ראשון, (כח) ובקרב שלא יפגם בעונן כדי * להסמך. * ונאם הקדוש יתיר מדי והצרכו להשיגן בצונן (כט) כדי לאפות בהם, (ל) מותר. (לא) לפיכך מותר לשרות במים הממכרת שממכדין פה התגור אף-על-פי (ס) שפמכה: ו' ימותר לאפות (לב) תגור מלא פת אף-על-פי שאינו צריך אלא פת אחד. * ונדוקא בתגוריהם שהיו קטנים (לג) והיו מדביקים הפת בדפנותיהם, ומתוף שהוא מלא אין מקום לחמו להתפשט והפת נאפה יפה, (לד) אכל

1 קריאת שם ליד
2 קריאת שם, וכן
3 קרב השור (* פחיש)
4 לטווח
5 כפייתו מן שור בשם
6 ר"ס דורשנביר
7 נהגה שם י"ז
8 יבדו שצנן מן
9 עליון גמרא שם
10 קריאת שם ופסוק
11 פסקה

באר היטב

וש"ז: (ס) שממכה, אכל אם כבר נהר רק שרצה להרף פעם אחת הגמלים סקטנים ליפות, אסור, מאחר שממכה, יש"ש, כ"ח.

משנה ברורה

בממכה טבולה במים אם צריך לה, ונדלקמה בקעיה ה: (כה) והרי זה כמניח בשר על-גבי גחלים, לצלותו, שאף-על-פי שממכה הגחלים בתחלתו, מותר מפני שהוא לצורך אכל-גפוש, ואין זה כמתוק החרדל בנתלת של צץ פתוח דאסור (כדלקמן בס"מ תקי סעיף ג), מפני שהחרדל ראוי לאכל בלי כבוי נתלת בו, אלא מפניו מקבחים (הלכות בתוכו²⁴¹); ועוד, שאפשר זה על-ידי כבוי נתלת של ממכה²⁴², והוא ראוי ומצוי יותר²⁴³ (עבודת הקודש):

באר תלכה

* כך מותר לכבות לצורך אכל-גפוש. עין בסאור סג"א שקטב תהיה לרשת ור"י ושאר פוסקים נרצה לומר, דהרי בשבת קל"ד יתקם לא אפשר וכו', והר"ף קדים שם יתקם (בכשרא אומרי) ליכא כבוי וכו', אבל הר"ף שם דגם יתקם ליכא כבוי, אסור כבוי לצורך אכל-גפוש ומה דמותר בשר על-גבי גחלים, עין במגן-אברהם, ובאמת דכבוי סתם גס"מ ת"ר, ותיבאו בתי"י יוסף פסוק תקיא, עין שם. אכל קשה, דהא ה"א"ש הוסיף גמ"כ נרא וזו בפרק ב דביצה סימן כג, ואפלו הכי בפרק ד סימן ח העתיק דכבוי לצורך אכל-גפוש מותר אף להבנו, והרי עיני:

להגורים בעודן תרשים בשמן ולשפשוף אותן כדי להחליקן ולצחצחן, ואסור משום תקון כלי: (כז) אכל מותר להשיגן וכו', ולא דמי (לט) לקלח את הרעפים כדי לצלות עליהן שאסור, בדלקמן בסימן תקח, ובמ"כ לכתובל בקננה תדשה שאסור לכתוב פוסקים, ובדלקיל בסוף סימן תקב, וימנעו דמתחמקת [מתחמקת] בלבון וקטור קלי ביום-טוב דמי - צריך לומר, דתגור אינו נתחם בהסק שפסיקין בו בפנים, ודעת מגן-אברהם, דתגורים שבפוננו מתחמקין שפיר על-ידי הסק ראשון ואסור, ויש חולקין עליו, וכמו שכתבנו בסעיף א: (כח) ובקרב שלא יפגם בעונן וכו'. * שאל ישרה הפת: (ל) מותר, אף-על-פי שממלא מחסם, לית לן בה. ואף-על-גב דגבי לבון רעפים לא משגיחין במה שפנתו כדי לצלות עליהם ואסור, (מ) שאני התם שתקנו של רעפים הם קדם להשמיש שישתמש בהם אחר-כך לצורך יום-טוב, אכל הכא הרי הפת מוכן להניחו בתגור אלא שצריך לקרר מעט התגור, ואם-כן בחקונו הוא מוכן הפת לשרי. (מא) ויש שכתבו, דהפנת צונן אינו עושה רק חסום כל-דהו, ולקבוי שרו חקמים כל שאינו מוכן להניח לממכה: (לא) לפיכך וכו'. רוצה לומר, אם הסק התגור יותר מדי והושש שלא ישרה הפת, שונה הממכה במים (מג) כדי לצנן בו את התגור, וגם כדי להרף בו עוד הגחלים (מג) הנקיים שנושאר אחר הגריפה הראשונה, וכל זה שרי אף-על-פי שממכה ביון שהוא צורך אכל-גפוש²⁴⁴, וכבר כתבנו דבנה ובן בהתירא דמפיג התגור, הוא נוקא אם בלא זה יתקלקל הפת, אכל אם לא יתקלקל, רק שיהיה מתגורף מעט ולא יתנה נאה, אסור מאחר שהוא מקבחה, וכתבו הפוסקים, דלאחר שפדו התגור אסור לטבל הממכה במים שלא תשרף מפני יצוציאש שיש בה, שהרי הוא כבוי שלא לצורך אכל-גפוש, (מד) ואפלו אם הוא צריך לה עוד לאפיה ביום זה: ו' (לב) תגור מלא פת אף-על-פי שאינו צריך וכו'. יש מן הפוסקים (מה) שפוקרין נוקא במתפנן שעל-ידי זה לשבת הפת, אכל במקפון לצורך חל אסור, ואף דלעיל בסימן תקג לענין מלה קדחה בשר, אפלו עושה לצורך חל שרי מפני שעל-ידיה משתבחה השך שצריך ליום-טוב, שאני התם דחד טרחה הוא, (מו) אכל התא כל פכר צריך טרחה בפני עצמו²⁴⁵: (לג) והיו מדביקים הפת בדפנותיהם, ובמקומות שאין נרפן לדבק, (מז) גדול וזטן שנה לאסור: (לד) אכל בתגורים שצננו וכו'. השכם, משום שקבל פכר וכו' איכא טרחה בצריכה ואפיה, ולכן לא שרי לאפיה יותר כל שאין הפת נאפה יותר יפה מצד מלוי

שער הציון

(לז) נש"י ומאירי וצבוח-הקדוש, ועין עוד שם ודכרי קממזין, ואולי שעות-סופר יש שם: (לז) רא"ש והרשב"א בעבודת-הקדוש: (מ) ר"ן, ויבא זו לכאורה מציאת להא דכתב המגן-אברהם בסעיף-קטן ח דכבוי לצורך אכל-גפוש ששפיר הוא נוקא בשעה שמתפנן האכל ולא קדם לכו²⁴⁶, ושאל דבזה הפרי חזק לעיל בסימן תקב סעיף א. והרא"ה פתח בחדושיו עוד טעם ולא דמי להא דרעפים, שברעפים הוא מתקנו ונעשה כלי למלאכה אחרת חזק מלאכה זו של צליה, מה שאין פן בתגור שאינו מתפשט לקלאכה אחרת פנה חזק מאפיה ובשול, ולפי טעמו זה יש להחיר ביום-טוב קדרות חדשות לבשול, ובאמת מבאר בשיטה מקבצת שהרא"ה חזיר למעשה לבשל בקדרות חדשות: (מא) רשב"א בחדושיו בשם התוספות, ובתוספות שלפניו פתח שלשון אחר: שפנת צונן אינו ראוי חוסם, וכן העתיק המגן-אברהם, ובסגנון שהביא הרשב"א הוא יותר מוכנים ללשון הש"ס. ולא דמי לקדרות חדשות שאסור לכפה פוסקים, דהתם הוא לבון גמור באש ברעפים, וכן קטב הסגן-אברהם, ודע, ובחדושי הרשב"א הקשה גס"מ מרעפים, וסרן דאין-הכי-נמי שאסור להפיג בצונן אפלו כדי לאפות, ונסוגא מדי מתיר ישן, ושוב מקשה על זה דאם-כן מאי רבנא, וסרן בשם תוספות לחלק כג"ל, ובקבוצת-הקדוש קטם לאסור וכתרין קמא שפיהו-שיו, ומצאתי באלה רבה שהעיר לזכרי בעבודת-הקדוש פנה ונשא בציור עיין. ולדינא נראה דנגמין ברב הפוסקים להקל וכדעת השולחן-ערוך: (מג) תי"אדם: (מג) הגר"ז: (מד) פרי"טגדים והגר"ז נוסים הגר"ז, דכל-זמן שאפשר לו להשאיל ממכה אחרת אסור אף-על-פי שהשרף בלה ובדלקמן בסימן חקט סעיף-קטן ג במגן-אברהם, עין שם]. והנה הפרי"טגדים עין יעין אות תי"ח, וכפנתו להא דכתב המגן-אברהם שם דוקא בשעה שמתפנן האכל שרי לכבות ולא קדם לבן, משמע כפה דכריא לה דאפלו אין לו ממי להשאיל אסור; ונראה עוד, דאפלו הפרי חזק דמקל בסימן תקב בכספי האש צעור לצורך אותו יום, אפשר גס"מ דהתא אסור, דהתם על-ידי-פנים אינו מוכן לכבוי ממש אף שהוא פסיק רישא, אכל התא הרי כננו לכבוי ממש, וקמא אחר כך כב אין ממכה בהקפת כדי לחום עליה אפלו הוא צריך להקפת לאותו היום, וכן כתב הגר"א בשיטה מקבצת, וצריך עיין. ועין בפרי"טגדים שמתחמק עם על-ידי עפרים מותר בקהאי גונא, ונראה דאם יתנה קשה לו אחר-כך להשיג לשאל, יש להקל על-ידי עפרים: (מה) בתי"י יוסף בשם הרא"ה, והסכים עמו הסגן-אברהם להחמיר: (מו) סגן-אברהם: (מו) בתי"י יוסף והוכח באלה רבה, וכן קטב במאירי לדעת המחמירין:

הלכות יום טוב סימן תקו

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק כה]

מִתְּרַם מִקְּנֵי שְׁהוּא לְצַדִּיק אֶל־נֶפֶשׁוֹ וְכוּ', אֲלֵא קִפְּנָקִים קָבָבִים
גְּזֵלָת פְּתוּכֹת²¹; וְעוֹד, שְׁאֵפְשֵׁר נָה עַל־יְדֵי כְּבוֹי גְּזֵלָת שְׁל מִתְּקַת²²,
וְהוּא נְאוֹי וְקִצְוֵי יוֹתֵר²³.

20) וכן לענין הנחת בשמים על גבי גהלת של עץ כדי לתת ריח טוב בפירות למתקן לאכילה. כתב השו"ע לקמן (סי' תקיא ס"ד) שמותר לעשות כן אף שבכך גורם לכבותה, כיון שהוא לצורך אוכל נפש.

אמנם, לגבי כיבוי בקעת מתחת קדירה כדי שלא תחששן הקדירה, כתב השו"ע לקמן (סי' תקיד ס"א) שאסור לבכותה, ובטעם הרב כתב המשגיב שם (ס"ק ד) שכיבוי הבקעת אינו מסייע כלום להשבת האוכל, אלא רק מונעו מקלקל. וביאר הגר"ם קרליץ (הוט שני יום טוב פ"ג ס"ק ב אות א), שהחילוק הוא שפעולת הנחת מאכל על גבי הגהלים הינה פעולה של השבת המאכל, וכן גריפת הגהלים נעשית לצורך הכנת המאכל ואפייתו, ולפיכך נחשבת הפעולה כצורך אוכל נפש אף שמכבה בכך את הגהלים, מה שאין כן פעולת כיבוי הבקעת, שאינה פעולה של השבת המאכל אלא של סילוק ומניעת היוק בלבד.

ולגורם לכיבוי אש זמן רב לפני הכנת האוכל על ידי כסויה כדי שלא תיגמר ויוכל לבשל בה לאחר זמן, באופן שאינו מתכוין לכבותה, כתב לעיל (סי' תקב ס"ק ז) וראה שעה"צ להלן (ס"ק מ) שנחלקו הפוסקים אם מותר [וראה מה שכתבנו שם כמה פרטי דינים בזה].

ולגבי לקיחת שמן מנר דולק כדי לאוכלו, כתב בשעה"צ לקמן (סי' תקיד ס"ק ט) שאף שלדעת האגודה מותר הדבר, מפני שהוא כיבוי לצורך אוכל נפש, מ"מ מכמה פוסקים משמע שאסור, ונשאר בצ"ע למעשה [וראה מה שכתבנו להלן (ס"ק לא)].

21) אמנם, לקמן (סי' תקי ס"ק יד) כתב, שהטעם שאין מקילים במיתוק החרדל הוא משום שהיה אפשר לעשות זאת מערב יום טוב, ואסרוהו מדרבנן. והוסיף, שבאופן שלא היה יכול למתקן מערב יום טוב, יש פוסקים שהתירו לעשות זאת ביום טוב נוש שהחמירו שלא לעשות בלא שינוי. אכן, בשעה"צ שם (ס"ק יב) הזכיר את הטעם הנוכח כאן.

ולענין מיתוק פירות שכבר מתוקים במקצת על גבי גהלת של עץ, כתב לקמן (סי' תקיא ס"ק כד-כה) ושעה"צ שם (ס"ק לב) שמותר אף שגורם לכיבוי, מפני שנחשב כדבר השווה לכל נפש, שהרי גם עיים מתאווים למתק את מאכלם, וכתב, שהטעם שאסור למתק חרדל הוא משום שאפשר לעשות זאת מבעוד יום, ואף דרכו לעשות כן.

22) ואף שיש בכיבוי גזלת של מתכת איסור כיבוי מדרבנן, כתב לקמן (סי' תקי ס"ק טו) שמשום שמחת יום טוב התירו למתק בה חרדל.

23) משמע שאם לא היה מצוי יותר, היה מותר לכבות בגזלת של עץ ולעשות בכך מלאכה, אף על פי שניתן היה לכבות בשל מתכת

בלא מלאכה דאורייתא. וכן מבורר לקמן (סי' תקי ס"ק ח) לענין בורר, שאם האוכל והפסולת שוים בכמותם, יכול לברור איזה מהם שירצה, אף על פי שברירת פסולת מתוך אוכל נחשבת כמלאכה, ואילו ברירת אוכל מתוך פסולת אינה נחשבת כמלאכה.

אמנם, לענין מליחת כמה חתיכות צנן בבת אחת ביום טוב, כתב לקמן (שם ס"ק כז) שהטעם שמבואר ברמ"א שם (סי' ז) שיש מחמירים בדבר הוא מפני שאפשר להמנע ממועדה איסור ולמלוח כל חתיכה בפני עצמה. וכן לענין טלטול מוקצה לצורך אוכל נפש, מבואר בביה"ל לקמן (סי' תרלח ס"ב ר"ה וביום טוב) שאם יכול לעשות כן בלאחר יד, לא יטלטלו כדרכו [וראה מה שכתבנו לקמן (סי' תקי ס"ק ז)].

[שעה"צ ס"ק מ]

דקא בְּשֵׁה שְׁפִתְקוּ הַאֲבָל וְלֹא קָדַם לְקָנָה²⁴.

24) ואף שמבואר במשגיב לעיל (סי' תקב ס"ק ז) לגבי כיבוי אש, שאסור לכבותה זמן רב לפני הכנת המאכל, ומשמע שבזמן מועט אין בכך חסרון. מ"מ בענינו כתב המחצה"ש (ס"ק יא) שהחיסום שבליבן הרעפים נעשה זמן רב לפני ההשתמשות בהם, כיון שצריך להמתין הרבה זמן עד שיתלבנו ויוסקו ויהיו ראויים לצליה על גבם.

[משנ"ב ס"ק לא]

אָף־עַל־כֵּי שְׁקַבְּהָ בִּינָן שְׁהוּא צַדִּיק אֶל־נֶפֶשׁוֹ²⁵.

25) אמנם, לענין לקיחת שמן מנר הדלק כדי לאוכלו, כתב בשעה"צ לקמן (סי' תקיד ס"ק טו) שנחלקו הפוסקים אם מותר, וסיים שצ"ע למעשה. והירץ הגרש"ז אויערבך (מנחת שלמה ביצה כב, א, ששי"כ פ"ג הע' נא) שכיון שמלכתחילה הניח את השמן בנר על מנת שישרף והקצהו לכך, אין באפשרותו להחשיב את לקיחת השמן כלקיחה עבור אכילה, אלא נחשבת היא ככיבוי למטרת הצלתו מכילוי, מה שאין כן כשמכין מאכל לאכילה ומכבה את האש כדי שלא יתקלקל המאכל, שבוה נחשב הכיבוי לצורך אוכל נפש. והגר"ם קרליץ ביאר (הוט שני יום טוב פ"ג ס"ק ב אות ב), שהמסתפק מהשמן מתעסק בפעולת כיבוי וכיון שכלפי המקום בו נמצא השמן, הלקיחה אינה מועילה לו כלל, ומה שלוקח אותו לצורך אכילה אינו נחשב אלא כמכשיר אוכל נפש, וכיון שהיה יכול לתת פחות שמן בנר מבעוד יום, יש אוסרים לעשות כן ביום טוב, מה שאין כן המכבה את האש מתחת התבשיל, שאינו מתעסק בכיבוי ומניעת שריפת התבשיל בלבד אלא גם בבישולו והכנתו לאכילה, לפיכך נחשב לדעת הרמ"א כצורך אוכל נפש.

[משנ"ב ס"ק לב]

אָבָל הָקָא קָל כְּדוּ צָרִיךְ טַרְחָא בְּכֵי עֲצִמָה²⁶.

26) וכן לענין הוספת חתיכת בשר לקדירה שכבר עומדת ומתבשלת על גבי האש, כתב בביה"ל לעיל (סי' תקג ס"א ד"ה אבל) שכיון שנעשית טריחה נוספת עבור חתיכה זו, אסור לעשות כן אלא אם כן מתכוין שעל ידי כך יושבח הבשר שכבר מתבשל בקדרה.

